EUROPESE
COMMISSIE

Brussel, 16.1.2020
COM(2020) 6 final

VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

Jaarverslag over de in 2018 gefinancierde humanitaire hulpacties van de Europese Unie

INLEIDING 2

IN 2018 ONDERSTEUNDE HUMANITAIRE HULPACTIES 2

Overzicht van de belangrijkste humanitaire hulpacties in 2018 3

Horizontale prioriteiten 10

Samenvatting van de in 2018 voltooide evaluaties 11

Begroting 2018 13

AANVULLENDE INFORMATIE EN BRONNEN 15

Lijst met partners die het kaderpartnerschap van 2014 hebben ondertekend 15

INLEIDING

In dit verslag worden de belangrijkste activiteiten en beleidsresultaten van de Unie op het gebied van humanitaire hulp in 2018 gepresenteerd, zoals deze via de Europese Commissie ten uitvoer zijn gelegd. Het verslag is opgesteld overeenkomstig artikel 19 van Verordening (EG) nr. 1257/96 van de Raad van 20 juni 1996.

IN 2018 ONDERSTEUNDE HUMANITAIRE HULPACTIES

De afgelopen decennia zijn humanitaire crises complexer en ernstiger geworden. Humanitaire noodsituaties werden vooral veroorzaakt door conflicten, terwijl veel mensen nog steeds nood hadden aan humanitaire hulp als gevolg van natuurrampen. In 2018 hadden meer dan 134 miljoen mensen bijstand nodig.

De EU bleef een van de grootste donoren van humanitaire hulp en zorgde voor bijstand en ondersteuning aan de meest kwetsbare personen door de inzet van humanitaire hulp en bijstand in het kader van civiele bescherming. Snel reageren op nieuwe crisissituaties bleef echter een uitdaging vanwege toegangs- en veiligheidsbeperkingen.

De Europese Commissie nam het voortouw bij de respons van de EU op crises en financiert humanitaire hulpacties voor meer dan 1,8 miljard euro (bij de oproep van de VN tot humanitaire hulp ging het om een bedrag van 25,4 miljard USD) in meer dan 90 landen, met bijzondere aandacht voor de ondersteuning van door conflicten getroffen bevolkingsgroepen in Syrië en vluchtelingen in de buurlanden.

De bevordering van principiële humanitaire hulp en de eerbiediging van het internationaal humanitair recht (IHR) stonden centraal in de doelstellingen van de Commissie. De EU bleef op internationaal vlak een voortrekkersrol vervullen met het voorzitterschap van twee donorgroepen: de donorsteungroep van het Internationale Comité van het Rode Kruis en de Good Humanitarian Donorship group (groep Goed Humanitair Donorschap), die door de EU samen met Zwitserland werd voorgezeten. Bovendien was de Commissie tot januari 2019 voorzitter van het mondiale initiatief "oproep tot actie ter bescherming tegen gendergerelateerd geweld in noodsituaties" (GBV). Gendergerelateerd geweld en onderwijs in noodsituaties bleven belangrijke prioriteiten voor de humanitaire acties van de EU.

De Commissie is ook blijven werken aan weerbaarheid als antwoord op crisissen en situaties van kwetsbaarheid die zich overal ter wereld voordoen. In dit verband heeft de Commissie vooruitgang geboekt bij de uitvoering van de koppeling tussen humanitaire hulp en ontwikkeling. Het vredeselement van deze koppeling werd tijdens de informele bijeenkomst van de Raad Buitenlandse Zaken (Ontwikkeling) goedgekeurd in september 2018, waarbij werd geconcludeerd dat aanhoudende crises met de drieledige aanpak ("triple nexus" - humanitair-ontwikkeling-vrede) moeten worden benaderd door middel van principiële humanitaire actie.

De Commissie bleef streven naar meer kostenefficiëntie, in overeenstemming met de tijdens de wereldtop over humanitaire hulp aangegane "Grand Bargain"-verbintenissen tussen de donoren en de operationele agentschappen. In dit verband heeft de Commissie de richtsnoeren over de verstrekking van grootschalige overdrachten van contanten gepubliceerd, die ervoor zorgt dat meer financiering de begunstigden bereikt en dat minder wordt besteed aan administratieve kosten. In dit verband is de EU doorgegaan met de uitrol van haar grootste cashprogramma — het sociale vangnet voor noodgevallen (ESSN) dat zich richt tot vluchtelingen in Turkije.

Overzicht van de belangrijkste humanitaire hulpacties in 2018

De Europese Commissie intervenieerde in talrijke crises en rampen wereldwijd. Enkele daarvan worden hieronder vermeld.

Respons in noodsituaties

De Commissie heeft gebruikgemaakt van een specifieke Emergency Toolbox (instrumentarium voor noodsituaties) om snel te reageren op nieuwe noodsituaties en sterk verslechterende bestaande crises die niet konden worden voorzien toen het jaarlijkse financieringsbesluit werd vastgesteld. De "Emergency Toolbox" omvat vier instrumenten: de Acute Large Emergency Response Tool (ALERT), het instrument voor de bestrijding van epidemieën, een instrument voor kleinschalige respons en een instrument voor steun aan het Disaster Relief Emergency Fund (DREF) van de Internationale Federatie van Rode Kruis- en Rode Halvemaanverenigingen.

ALERT voorziet in een snelle eerstelijnsfinanciering voor een onmiddellijke respons op onverwachte grootschalige natuurrampen waarbij meer dan 100 000 mensen worden getroffen. In 2018 werd 8,65 miljoen euro verstrekt om te reageren op ernstige overstromingen in Kenia, Ethiopië en Nigeria, aardbevingen en een tsunami in Indonesië en de gevolgen van een tropische wervelstorm in de Filipijnen.

Het instrument voor de bestrijding van epidemieën voorzag in dringende financiering naar aanleiding van vijf uitbraken: lassavirus (Nigeria), ebola (DRC), cholera (Djibouti, Niger en Zimbabwe). Het uitgekeerde bedrag bedroeg 2 775 miljoen euro.

Het instrument voor kleinschalige respons werd ingezet om te reageren op zeven rampen voor een totaalbedrag van 2 225 miljoen euro, namelijk: Tonga (tropische storm), Nigeria (vluchtelingenstroom), Nicaragua (burgerlijke onlusten), Guatemala (vulkaanuitbarsting), Laos (dambreuk), Venezuela (overstromingen) en Haïti (aardbeving).

De Europese Commissie was ook een van de belangrijkste donoren van het DREF, met bijdragen aan 39 acties voor in totaal 3,9 miljoen euro, ongeveer 25% van de middelen van het fonds voor 2018.

De Syrische crisis

In 2018 is de Syrische crisis haar achtste jaar ingegaan. Gedurende die periode hebben offensieven en verschuivingen in de territoriale controle geleid tot massale ontheemding, een zeer aanzienlijk aantal slachtoffers en een zware lijdensweg voor meer dan 13 miljoen mensen. De Commissie heeft levensreddende bijstand verleend, voornamelijk door voedsel, geneesmiddelen, water en onderdak te bieden. De bevolking in Syrië en de Syrische vluchtelingen in Libanon, Jordanië en Egypte waren gebaat bij de acties van de Commissie. De humanitaire bijstand van de Commissie bedroeg 260 miljoen euro.

Voorts was de EU betrokken bij talrijke internationale diplomatieke initiatieven, zoals de conferentie "Ondersteuning van de toekomst van Syrië en de regio" in Brussel, de humanitaire taskforce van de Internationale Steungroep voor Syrië in Genève, de in Oslo en in Berlijn georganiseerde bijeenkomsten van hoge ambtenaren en andere pleitbezorging ter bevordering van de eerbiediging van de humanitaire beginselen en het IHR. Tijdens de conferentie in Brussel werd de aandacht gevestigd op het lot van de getroffen burgers in Syrië, met toezeggingen voor een totaalbedrag van 3,5 miljard euro voor 2018 en meerjarige toezeggingen ten belope van 2,7 miljard euro voor de periode 2019-2020.

Turkije

In juni 2018 kwam de EU overeen om 3 miljard euro extra te verstrekken voor de EU-Faciliteit voor vluchtelingen in Turkije ter ondersteuning van Syrische vluchtelingen. In het kader van deze tweede tranche is in 2018 een bedrag van 550 miljoen euro vastgelegd, waarvan 50 miljoen euro voor humanitaire hulp, hoofdzakelijk op het gebied van bescherming en gezondheid. Hierdoor is de totale in het kader van de Faciliteit bestede humanitaire financiering verhoogd tot meer dan 1,45 miljard euro.

Het vlaggenschipprogramma van de Faciliteit voor humanitaire hulp, het sociale vangnet voor noodgevallen, bleef voorzien in de basis- en beschermingsbehoeften van 1,7 miljoen begunstigden. Dit was het grootste humanitaire project in de geschiedenis van de EU. Voortbouwend op het ESSN heeft de EU sinds begin 2017 het project voor voorwaardelijke overdracht van contanten voor onderwijs (CCTE) gefinancierd, en tegen december 2018 had de EU steun verleend aan regelmatig schoolbezoek voor 517 000 kinderen.

Westelijke Balkan

In 2018 waren de humanitaire activiteiten van de EU voornamelijk gericht op de ondersteuning van vluchtelingen en migranten in Bosnië en Herzegovina. Lokale gemeenschappen en internationale organisaties verschaften basisvoorzieningen zoals voedsel, onderdak en basisgezondheidszorg. Hun capaciteit werd evenwel overbelast, en in mei 2018 heeft de Raad van Ministers van Bosnië en Herzegovina officieel om bijstand van de EU verzocht.

De Europese Commissie heeft in 2018 voor 2 miljoen euro aan humanitaire hulp toegewezen om noodhulp te verlenen om in de behoeften van vluchtelingen en migranten te voorzien. De bijstand op korte termijn werd aangevuld met een tussentijdse respons van 7,2 miljoen euro.

Oekraïne

Na meer dan vier jaar van conflict zijn de humanitaire behoeften in het oosten van Oekraïne in 2018 nog steeds aanwezig. Het conflict trof meer dan 4,4 miljoen mensen, waarvan ten minste 3,4 miljoen mensen humanitaire hulp nodig hadden. Beperkte humanitaire toegang en negatieve ontwikkelingen op het gebied van politiek en veiligheid hebben geleid tot een verslechtering van de humanitaire situatie. De humanitaire respons werd op de proef gesteld door de hoge politisering van het conflict en de verminderde toewijzing van financiële middelen door donoren.

De EU en haar lidstaten bleven een van de grootste humanitaire donoren, met in totaal 232 miljoen euro aan steun. De EU is levensreddende bijstand blijven verstrekken aan de meest kwetsbaren en blijven ijveren voor een soepele overgang naar hulp op middellange en lange termijn in andere gebieden van Oost-Oekraïne.

De crisis in Jemen

De crisis in Jemen was de grootste mondiale humanitaire crisis, met 22,2 miljoen mensen die in 2018 bijstand nodig hadden. Het lopende conflict, de schendingen van het IHR en de zwakke economische situatie van het land leidden tot de grootste noodsituatie op het gebied van voedselzekerheid voor 20 miljoen mensen. Het offensief bij Hodeidah heeft in juni 2018 meer dan 500 000 mensen verdreven en de crisis verder geïntensiveerd. Bovendien bleef de uitbraak van cholera in Jemen voortduren.

In 2018 heeft de Commissie haar reactie op de crisis opgeschaald door 127,5 miljoen euro levensreddende bijstand te verstrekken aan meer dan 14 miljoen kwetsbare personen.

Regionale crisis in Mali

Gewapende conflicten en geweld zijn toegenomen en zijn naar de buurlanden Burkina Faso, Mauritanië en Niger overgeslagen. Ongeveer 390 000 mensen werden gedwongen ontheemd. Daardoor is de behoefte aan humanitaire hulp toegenomen, terwijl de toegangsproblemen zijn gebleven.

In 2018 verstrekte de Commissie 61 miljoen euro aan humanitaire hulp, met een centrale focus op gezondheid en voeding, waarmee 80% van de gezondheidsdistricten in het noorden werden bestreken. In totaal hebben ongeveer 160 000 kwetsbare personen noodvoedselhulp ontvangen. Meer dan 124 000 kinderen jonger dan vijf jaar die aan ernstige acute ondervoeding lijden, kregen levensreddende voedingssupplementen, en duizenden kinderen waren gebaat bij activiteiten op het vlak van onderwijs in noodsituaties in Noord- en Centraal-Mali. Bovendien heeft de Commissie voedselhulp verstrekt aan meer dan 140 000 Malinese vluchtelingen in Burkina Faso en Niger. Voorts heeft de Commissie ook gezorgd voor voedselhulp en een onderwijs in noodsituaties voor Malinese vluchtelingen in Mauritanië.

Sahelcrisis

In 2018 kreeg de Sahel te kampen met de ergste voedsel- en voedingscrisis in vele jaren. Door de almaar uitdijende conflicten en een crisissituatie in de landbouw en veeteelt is de bestaande complexe situatie waarmee een steeds kwetsbaarder bevolking wordt geconfronteerd, verder verslechterd.

De Commissie heeft noodhulp verstrekt voor een totaalbedrag van 272,9 miljoen euro aan de verschillende getroffen landen. Meer dan 1,1 miljoen kwetsbare personen kregen voedselhulp en een levensreddende behandeling werd verstrekt aan meer dan 450 000 kinderen die onder ernstige acute ondervoeding lijden. De EU heeft zich actief ingezet om de koppeling tussen humanitaire en ontwikkelingshulp tot stand te brengen door de weerbaarheid van de getroffen bevolking te versterken, de humanitaire behoeften te verminderen en de onderliggende oorzaken van voedselonzekerheid en acute ondervoeding aan te pakken.

De crisissituatie in het bekken van het Tsjaadmeer

In 2018 bleven conflicten en geweld ernstige gevolgen hebben voor 17 miljoen mensen in het gebied. Meer dan 2,7 miljoen mensen, waaronder 1,5 miljoen kinderen, zijn onder dwang in eigen land ontheemd of zijn naar de buurlanden verdreven. De acute voedselonzekerheid en ondervoeding zijn op een kritiek niveau gebleven, waarbij 3 miljoen mensen in een ernstige mate in voedselonzekerheid verkeren.

De Commissie heeft meer dan 105 miljoen euro uitgetrokken om in te spelen op de brede humanitaire behoeften in de getroffen landen. Er werden aanzienlijke middelen ingezet voor de verstrekking van voedselhulp, basisgezondheidszorg, water en sanitaire voorzieningen, onderdak en huishoudelijke artikelen voor de in eigen land ontheemden, vluchtelingen en kwetsbare gastgemeenschappen. De conferentie van Berlijn over de regio rond het Tsjaadmeer in september 2018 bood de gelegenheid om de internationale inspanningen ter ondersteuning van de landen rond het Tsjaadmeer opnieuw te bevestigen. De EU kondigde vervolgens een financiering van 138 miljoen euro aan in een combinatie van humanitaire en ontwikkelingshulp.

Regionale crisis in de Centraal-Afrikaanse Republiek (CAR)

De situatie bleef verslechteren, met meer overloopeffecten naar de buurlanden. De gevechten tussen gewapende groepen en de aanvallen op humanitaire hulpverleners zijn geïntensiveerd. Meer dan de helft van de Centraal-Afrikaanse bevolking (ongeveer 2,5 miljoen mensen) had behoefte aan humanitaire hulp. Bijna 2 miljoen mensen hadden te lijden onder acute voedselonzekerheid, en twee derde van de bevolking had geen toegang tot basisgezondheidszorg. Ongeveer een op de vier burgers is onder dwang in eigen land ontheemd geraakt of heeft zijn toevlucht in buurlanden (Kameroen, Tsjaad en de DRC) gezocht.

De Commissie heeft meer dan 33 miljoen euro aan humanitaire hulp vrijgemaakt voor de aanpak van de crisis. Het ging onder meer om noodhulp aan door conflicten getroffen bevolkingsgroepen in de CAR en aan vluchtelingen in de buurlanden.

Democratische Republiek Congo (DRC)

De humanitaire situatie bleef verslechteren, aangezien de bevolking werd getroffen door het aanhoudende conflict, gedwongen ontheemding en de onstabiele politieke situatie. De 10e en grootste ebola-uitbraak in de DRC werd in augustus 2018 vastgesteld. Het was de eerste uitbraak in een door conflicten getroffen zone, waarbij de respons in moeilijke omstandigheden verliep. Er was gewelddadig verzet van de gemeenschap en het risico van een regionale verspreiding was hoog. Bovendien hadden meer dan 13 miljoen mensen in de DRC met voedselonzekerheid te kampen, meer dan een verdubbeling ten opzichte van 2017. In de afgelopen jaren zijn ongeveer 4,5 miljoen mensen onder dwang ontheemd en nog eens 800 000 Congolezen hebben hun toevlucht gezocht in buurlanden.

De EU-financiering bedroeg meer dan 80 miljoen euro en was toegespitst op levensreddende bijstand en logistieke steun via de humanitaire luchtvervoersdienst van de EU. Wat de reactie op het ebolavirus betreft, werkte de EU nauw samen met de regering van de DRC en belangrijke partners, waarbij gezorgd werd voor technische expertise, logistieke ondersteuning en financiering van operaties, ook in de buurlanden.

Somalië

De humanitaire behoeften bleven hoog als gevolg van de ernstige droogte en het aanhoudende gewapende conflict. De situatie op het gebied van voedsel- en voedingszekerheid bleef kritiek, met 6,2 miljoen mensen — de helft van de bevolking — die humanitaire hulp nodig hadden. Hierbij ging het om 2,6 miljoen intern ontheemden (IDP's) in overbevolkte nederzettingen en blootgesteld aan risico's op het gebied van bescherming, waarvan 300 000 mensen met geweld waren verdreven uit staatseigendom in stedelijke gebieden.

Dankzij de toewijzing van 89 miljoen euro door de EU konden de partners levensreddende bijstand verlenen in de vorm van contanten, gezondheidszorg en voeding, onderdak, water, sanitaire voorzieningen en hygiëne. Met de humanitaire bijstand en de gunstige regenval is het aantal mensen die in ernstige voedselonzekerheid verkeerden, tussen 2017 en 2018 met 54% gedaald. Er zijn initiatieven genomen voor de overgang van noodmaatregelen naar een veerkrachtig en voorspelbaar vangnet, in samenwerking met de ontwikkelingsdonoren. De humanitaire situatie blijft fragiel en de behoeften liggen nu boven het niveau van voor de crisis die twee jaar geleden is uitgebroken.

Ethiopië

Sinds 2017 heeft het interetnische geweld geleid tot 3 miljoen binnenlandse ontheemden. Met een opendeurbeleid heeft Ethiopië een van de hoogste aantallen vluchtelingen in Afrika opgevangen: meer dan 900 000 vluchtelingen uit Zuid-Sudan, Somalië en Eritrea. De humanitaire actoren maakten zich zorgen over het gebrek aan adequate bijstand voor deze nieuwkomers, hetgeen resulteerde in zeer hoge ondervoedingscijfers.

In 2018 heeft de Commissie 63 miljoen EUR bijgedragen om tegemoet te komen aan de behoeften van door crises getroffen mensen in Ethiopië. Via partners verleende de EU hulp aan vluchtelingen uit Zuid-Sudan en Eritrea met voedsel, onderdak, huishoudelijke basisartikelen, behandeling van ondervoeding, water en sanitaire voorzieningen. Het grootste deel van de

financiering was bestemd voor de binnenlandse ontheemden die moesten vluchten als gevolg van geweld en de vernieling van hun huizen en bestaansmiddelen.

Sudan

De sociaaleconomische crisis waarmee Sudan vanaf begin 2018 is geconfronteerd, leidde tot een verslechtering van de humanitaire situatie. Slechte toegang tot vooral voedsel en gezondheidszorg, in combinatie met negatieve overlevingsmechanismen, resulteerde ook in toegenomen behoeften aan bescherming. Reeds tijdens het oogstseizoen kreeg een groot aantal mensen te kampen met voedselonzekerheid. De situatie verslechterde tijdens de schrale periode met een cijfer dat opliep tot ongeveer 6 miljoen mensen in voedselonzekerheid, hetgeen leidde tot een grote kwetsbaarheid en kritieke niveaus van ernstige acute ondervoeding. Toenemende beperkingen inzake de toegang tot contant geld resulteerden in extra moeilijkheden.

Om tegemoet te komen aan de toenemende humanitaire behoeften in Sudan, heeft de Commissie 41 miljoen euro vrijgemaakt om de respons op de meest acute behoeften te ondersteunen.

Venezuela

De levensomstandigheden van de bevolking zijn verslechterd als gevolg van een sociaaleconomische en politieke crisis. Het gebrek aan geneesmiddelen, in combinatie met een drastische capaciteitsvermindering van het gezondheidsstelsel, had tot gevolg dat een toenemend aantal mensen verstoken bleef van medische zorg. Er deden zich verschillende grote uitbraken van besmettelijke ziekten voor als gevolg van de stopzetting van preventieprogramma's, de verslechtering van de hygiënische omstandigheden en een dalende vaccinatiegraad. In veel gebieden hebben de ondervoedingspercentages de urgentiedrempels overschreden. Het aantal moorden en gewelddaden bleef een van de hoogste ter wereld. Eind 2018 hadden meer dan 3,2 miljoen mensen het land verlaten, voornamelijk voor Colombia, Peru, Ecuador en Brazilië.

De EU heeft in totaal 32 miljoen euro toegewezen voor de verstrekking van met name diensten op het gebied van gezondheidszorg en voeding, water en sanitaire voorzieningen, bescherming, onderwijs in noodsituaties, en voor de ondersteuning van de gastgemeenschappen. Dit bedrag omvat 7 miljoen euro van de EOF-verhoging ter ondersteuning van de dringende humanitaire behoeften.

Colombia

De humanitaire behoeften zijn toegenomen, de eerbiediging van het internationaal humanitair recht kwam in het gedrang en geweld tegen burgers door gewapende groepen veroorzaakte de verplaatsing van bevolkingsgroepen. In 2018 zijn meer dan 150 000 mensen ontheemd en 1 miljoen mensen werd geconfronteerd met opsluiting en mobiliteitsbeperkingen. Tegen het eind van het jaar hebben de buurlanden ongeveer 300 000 Colombiaanse vluchtelingen opgevangen. Tegelijkertijd zette de escalatie van de crisis in Venezuela mensen ertoe aan te vluchten naar Colombia. Het land werd ook vaak getroffen door natuurrampen, en hulpverleners hadden slechts een beperkte toegang tot de conflictgebieden.

De Commissie heeft 8,56 miljoen euro uitgetrokken om door conflicten getroffen mensen te helpen en de capaciteit op het gebied van rampenparaatheid te versterken. Aan volgende sectoren werd steun verleend: bescherming, gezondheidszorg, water en sanitaire voorzieningen voor de meest kwetsbare groepen, onderwijs in noodsituaties en rampenparaatheid.

Haïti

In de loop van het jaar had Haïti te kampen met kritieke voedselonzekerheid, waarbij meer dan 1,3 miljoen mensen door een acute voedselcrisis werden getroffen. Ondervoedingsprevalentie bij kinderen onder de vijf jaar bleef hoog en lag op verschillende locaties boven de kritieke WHO-niveaus. Meer dan twee jaar na de orkaan Matthew hadden meer dan 140 000 getroffen huishoudens nog steeds geen toegang tot aardbevingsbestendige huisvesting, water en sanitaire voorzieningen.

In 2018 besteedde de EU 12 miljoen euro aan de bestrijding van acute voedselonzekerheid en ondersteuning van de coördinatie van humanitaire operaties. Voorts werd 3,4 miljoen euro uitgetrokken voor initiatieven inzake rampenparaatheid, ondersteuning van de snelleresponscapaciteit, bouwtechnieken voor de constructie van rampenbestendige huisvesting en droogteparaatheid. De EU verstrekte ook 0,2 miljoen euro aan hulpgoederen naar aanleiding van de aardbeving in oktober.

Afghanistan

Het aanhoudende conflict dat reeds 18 jaar aan de gang is, heeft geleid tot een toenemend aantal burgerslachtoffers en heeft nieuwe ontheemding teweeggebracht. Het land werd ook getroffen door een ernstige droogte met een enorme impact op de landbouwproductie, waardoor meer dan 13 miljoen mensen werden getroffen. Van de 600 000 nieuwe binnenlandse ontheemden en de naar schatting 820 000 vluchtelingen (met en zonder papieren) die in 2018 uit Iran en Pakistan zijn teruggekeerd, hadden velen hulp nodig. Ongeveer 13,5 miljoen mensen werden geconfronteerd met voedselonzekerheid, 6 miljoen meer dan in het voorgaande jaar.

Ondanks de moeilijke veiligheidssituatie bleef de EU ook op gebieden die niet door andere actoren worden ondersteund, levensreddende bijstand verstrekken. In 2018 werd 46 miljoen euro toegewezen voor de ondersteuning van hulpoperaties.

Rohingya-crisis

Na de massale ontheemding in 2017 verbleef ongeveer een miljoen staatloze vluchtelingen in 2018 in Cox’s Bazar in Bangladesh. De meesten van hen leefden in een overvol megakamp en waren volledig afhankelijk van humanitaire hulp, zonder enige bewegingsvrijheid en verstoken van mogelijkheden om in hun levensonderhoud te voorzien. Als gevolg van de ontheemding vanuit Myanmar/Birma is de totale bevolking van Cox’s Bazar bijna verdrievoudigd, waardoor er spanningen ontstaan met de lokale gemeenschappen.

De EU verstrekte 46 miljoen euro aan humanitaire hulp voor de crisis, zowel in Bangladesh als in Myanmar/Birma, in de vorm van basisgezondheidszorg, water, sanitaire voorzieningen,

onderdak, voeding, bescherming, psychologische bijstand en ondersteuning voor rampenrisicovermindering.

Horizontale prioriteiten

Onderwijs in noodsituaties

In 2018 besteedde de Europese Commissie 8,5% van haar humanitaire begroting aan activiteiten op het vlak van onderwijs in noodsituaties in 34 landen (voor een bedrag van 91,6 miljoen euro), waarmee doelstelling van 8% voor dat jaar werd overschreden. In 2018 heeft de Commissie via het noodhulpinstrument in Griekenland ook 1,4 miljoen euro aan onderwijs in noodsituaties verstrekt. De bijstand voor onderwijs in noodsituaties kwam ten goede aan 1,25 miljoen begunstigden, waardoor zij in de meest kwetsbare situaties toegang kregen tot veilig en kwalitatief hoogwaardig onderwijs.

De Commissie heeft in mei 2018 ook een mededeling over onderwijs in noodsituaties en aanhoudende crises[1] aangenomen. Het nieuwe beleidskader stelt de EU in staat om op een meer voorspelbare, flexibele en doeltreffende wijze middelen aan te trekken op basis van een holistische en gecoördineerde koppeling van humanitaire hulp en ontwikkeling en duidelijke strategische prioriteiten. De EU-lidstaten bekrachtigden het beleidskader door middel van een in november 2018 aangenomen conclusie van de Raad[2].

Cashprogramma

Geldovermakingen zijn vaak efficiënter en kosteneffectiever dan andere vormen van steun, zoals erkend door de internationale gemeenschap tijdens de wereldtop over humanitaire hulp en de "Grand Bargain" en zoals bevestigd in de leidraad inzake de verstrekking van contanten ("Cash Guidance Note", november 2017). Met lagere transactiekosten bereikt de steun rechtstreeks de begunstigden en heeft zij een maximaal effect met een goede kosten-batenverhouding. Bovendien ondersteunen geldovermakingen de lokale markten en leggen zij de basis voor het herstel en de weerbaarheid van gemeenschappen.

De Europese Commissie heeft alles in het werk gesteld om het gebruik van contanten op te schalen, waarbij geldovermakingen met succes zijn ingezet bij de activiteiten in Turkije, Griekenland, Somalië, Libanon, Jordanië, Afghanistan en Irak.

Innovatie en betrokkenheid van de particuliere sector

In 2018 werd de Commissie betrokken bij het wereldwijde debat over humanitaire innovatie en betrokkenheid van de particuliere sector, met name tijdens de jaarlijkse bijeenkomst van het Wereld Economisch Forum, in het kader van de humanitaire component van ECOSOC, en op de Algemene Vergadering van de VN.

[1]Mededeling over onderwijs in noodsituaties en aanhoudende crises (COM (2018)304 final van 18.5.2018).
[2]Conclusies van de Raad over onderwijs in noodsituaties en aanhoudende crises (12817/18 van 26 november 2018).

De Commissie bleef de ontwikkeling van innovatieve benaderingen ondersteunen door gebruik te maken van de door de onderzoeks- en innovatieprogramma's van de EU geboden mogelijkheden. Zo werden in 2018 drie prijzen van de Europese Innovatieraad in het kader van Horizon 2020 in het leven geroepen die van direct belang waren voor de humanitaire sector: betaalbare high-tech voor humanitaire hulp, vroegtijdige waarschuwing voor de uitbraak van epidemieën en "Blockchains for Social Good".

EU-leiderschap in het kader van de oproep tot actie ter bescherming tegen gendergerelateerd geweld in noodsituaties

Van juni 2017 tot december 2018 heeft de Commissie het voortouw genomen in het wereldwijde humanitaire initiatief "Oproep tot actie ter bescherming tegen gendergerelateerd geweld in noodsituaties". Dit wereldwijde initiatief brengt 82 partners (staten, donoren, internationale organisaties en ngo's) samen, die ernaar streven veranderingen aan te sturen en de verantwoordingsplicht in het humanitaire systeem te bevorderen om gendergerelateerd geweld vanaf de allereerste fase van een crisis aan te pakken. Sinds de oprichting van dit initiatief (2013) is de Commissie actief erbij betrokken en in juni 2017 werd zij de mondiale voortrekker van het initiatief.

In 2017 en 2018 heeft de Europese Commissie ongeveer 62 miljoen EUR aan humanitaire hulp toegewezen om seksueel en gendergerelateerd geweld wereldwijd te voorkomen en te bestrijden.

ECHO Flight (Afrika) en ondersteuning van humanitair luchtvervoer

Humanitair luchtvervoer is cruciaal om mensen in nood te bereiken, met name wanneer de infrastructuur onbetrouwbaar is. Met humanitaire vluchten worden niet alleen humanitaire hulpgoederen en hulpverleners ter plaatse gebracht, maar zij worden ook gebruikt voor medische en veiligheidsevacuaties.

De Commissie exploiteert haar eigen humanitaire luchtdienst - "ECHO Flight" - met hubs in Kenia, Uganda, de DRC en Mali. De dienst, met zes vliegtuigen, ondersteunde het humanitaire personeel van meer dan 250 projecten, vervoerde 26 176 humanitaire hulpverleners en ongeveer 230 ton vracht in 2018. De begroting van ECHO Flight bedroeg 14,6 miljoen euro en de dienst werd gratis verstrekt aan partners en humanitaire organisaties.

De Commissie heeft ook steun verleend aan andere humanitaire non-profitluchtdiensten. In 2018 heeft zij 24,5 miljoen euro bijgedragen aan het Wereldvoedselprogramma/humanitaire luchtdienst van de Verenigde Naties, en 750 000 euro aan de Afghaanse operaties van de Mission Aviation Fellowship (MAF).

Samenvatting van de in 2018 voltooide evaluaties

Uitgebreide evaluatie van de humanitaire hulp van de EU, 2012-2016

De conclusie van de evaluatie luidde dat de EU een beginselvaste donor is die op behoeften gebaseerde steun verstrekt en unieke kenmerken heeft, zoals haar benadering van partnerschappen, haar lokale netwerk en haar bijdragen aan de totstandkoming van het

humanitaire stelsel. De begrotingstoewijzingen werden passend geacht om in te spelen op de behoeften van de doelgroepen en op de doelstellingen van de humanitaire hulp, waarbij wordt uitgegaan van uitgebreide en robuuste behoeftenbeoordelingen. In het algemeen werden de acties als kosteneffectief beoordeeld.

Voor verbetering vatbare gebieden zijn: de ontwikkeling van een meer programmatische aanpak van de partnerschappen tussen de EU en haar partners; een grotere betrokkenheid van de lokale uitvoerende partners; opschaling van succesvolle innovatieve benaderingen en betere verslaglegging; bevordering van synergieën met activiteiten op het gebied van civiele bescherming; en betere communicatie over de logica achter de strategische koers van de EU.

Evaluatie van de humanitaire logistiek in het kader van de civiele bescherming en humanitaire actie van de EU, 2013-2017

De evaluatie had betrekking op de investeringen van de Commissie in het humanitaire luchtvervoer, de initiatieven ter verbetering van de systemen voor humanitaire logistiek en de financiering van de logistieke aspecten van de projecten van de Commissie. Uit de evaluatie bleek dat de investeringen van de Commissie in logistieke centra en opleidingen, en de steun van de Commissie voor de ontwikkeling van de mondiale logistieke cluster steeds blijvende voordelen met zich meebrachten. Bovendien blijft de ondersteuning van het luchtvervoer zeer relevant.

In de evaluatie werd de Commissie aanbevolen een humanitair logistiek beleid te ontwikkelen en meer aandacht te besteden aan de logistieke aspecten in het kader van de partnerschapsovereenkomsten en de instrumenten voor crisisbeoordeling en planning. Voorts werden methoden voorgesteld om het leiderschap op het gebied van logistiek verder te bevorderen, samen te werken met andere humanitaire actoren om efficiëntievoordelen tot stand te brengen en de resultaten te verbeteren.

Evaluatie van de humanitaire hulp van de EU in het gebied van de Grote Meren in Afrika, 2013-2017

Met deze evaluatie werd een beoordeling opgesteld van de humanitaire interventies van de EU in het gebied van de Grote Meren in Afrika in de periode 2013-2017. De begrotingstoewijzingen stonden niet in verhouding tot de toenemende behoeften in de regio, hetgeen inhield dat de Commissie haar optreden beperkt moest houden tot haar kernmandaat om mensenlevens te redden. Desalniettemin is de goedgekeurde strategie aangepast aan de ontwikkeling van de behoeften, werd een hoge mate van samenhang tussen de acties tot stand gebracht en speelde de Commissie een sleutelrol in structuren voor de coördinatie van humanitaire hulp in de regio.

In de evaluatie werd de aandacht gevestigd op specifieke aspecten die bijdragen tot de efficiëntie van DG ECHO, bijvoorbeeld sterke monitoringprocessen. Er werd vastgesteld dat er ruimte voor verbetering is met betrekking tot processen voor de behandeling van een “nieuwe aanvraag” (bv. voor de verlenging van subsidies aan een uitvoerende partner voor de voortzetting van een specifieke actie) en/of meerjarige projecten.

Begroting 2018

1. Lijst van financieringsovereenkomsten die zijn gesloten door de Commissie op het vlak van humanitaire hulp[3]:

   Overeenkomsten met betrekking tot door de EU toegekende humanitaire hulp zijn te vinden op de website van het systeem voor financiële transparantie (Financial Transparency System – FTS).

2. Begrotingsuitvoering humanitaire hulp 2018

Uitvoering van de EU-begroting 2018 *Exclusief externe bestemmingsontvangsten van lidstaten*		
Regio/land	**Bedrag**	**%**
Afrika	**651**	**37%**
Sudan & Zuid-Sudan	86	
Centraal-Afrika	95	
Grote Meren	70	
Hoorn van Afrika	200	
Zuidelijk Afrika, Indische Oceaan	11	
West-Afrika	160	
Noord-Afrika	19	
Afrika	10	
Midden-Oosten en Oostelijk Nabuurschap	**552**	**32%**
Midden-Oosten	474	
Oostelijk Nabuurschap	79	
Azië, Stille Oceaan	**116**	**7%**
Zuidwest- en Centraal-Azië	57	
Zuidoost-Azië en de Stille Oceaan	59	
Latijns-Amerika, Caribisch gebied	**73**	**4%**
Latijns-Amerika	52	
Caribisch gebied	21	
Mondiale rampen	**36**	**2%**
Civiele bescherming	**41**	**2%**
EU Aid Volonteers	**19**	**1%**

[3]Inclusief namen van betrokken partnerorganisaties.

Noodhulp binnen de Unie	**199**	**11%**
Aanvullende operaties en ondersteuning	**67**	**4%**
TOTAAL	**1 753**	**100%**

(in miljoen euro)

AANVULLENDE INFORMATIE EN BRONNEN

- Algemene informatie over DG ECHO: http://ec.europa.eu/echo/en
- Financiële gegevens over de werkzaamheden op het gebied van humanitaire hulp van de Europese Commissie in 2018: https://ec.europa.eu/echo/financing-decisions-hips-2018_en
- Operationele informatie over voorgaande jaren: http://ec.europa.eu/echo/about/annual reports en.htm
- Jaarlijks activiteitenverslag 2018, DG ECHO: https://ec.europa.eu/info/publications/annual-activity-report-2018-european-civil-protection-and-humanitarian-aid-operations-echo_en
- Jaarlijks beheers- en prestatieverslag 2018: https://ec.europa.eu/info/node/10237
- Evaluatieverslagen van DG ECHO: http://ec.europa.eu/echo/funding-evaluations/evaluations en
- Gegevens over financiering van humanitaire hulp door de Europese Commissie en de lidstaten: https://webgate.ec.europa.eu/hac/

Lijst met partners die het kaderpartnerschap van 2014 hebben ondertekend

http://ec.europa.eu/echo/sites/echo-site/files/weblistpartners.pdf